

Vážený pane předsedo, vážení členové školského výboru, vážení přítomní,

dovolte mi následující stručné vyjádření, v kterém bych rád zdůraznil několik bodů předešlé prezentace dr. Rákosníka.

Klesající úroveň výuky, a výuky matematiky především, se týká škol všech stupňů, základních, středních i vysokých. V tom jsme patrně zde, na tomto jednání, zajedno.

Otázkou tedy je: Kde vidět hlavní příčiny těchto nedostatků? Lze je v současné dobové atmosféře napravit, či dokonce odstranit? Jestliže ano, jakými kroky a jakým způsobem se o to přičinit?

Každý z nás si je vědom, kolik konferencí už bylo svoláno, co řečnických cvičení je provázelo, co papíru bylo popsáno a co financí na toto téma bylo vyplýváno. A to v drtivé většině bez jakýchkoliv měřitelných výsledků směřujících ke zlepšení existujících poměrů.

Některé z příspěvků, často oděných do roucha vědeckého výzkumu, hledají příčiny a cesty z tohoto bludiště v úpravách sylabů, ve vylepšení poměru mezi počtem žáků a učitelů, ve zvýšení důrazu na domácí úlohy, ve zmenšení důrazu na domácí úlohy atd. Jakoby autoři neviděli, nebo nechtěli vidět, že jedním ze zásadních problémů je výchova budoucích učitelů a z toho plynoucí současná nedostatečná úroveň učitelů matematiky na všech stupních škol.

Na základě svých zkušeností si dovoluji tvrdit, že mnoho učitelů matematiky (a rád bych zdůraznil, že na všech stupních škol, a nejenom v České republice) nemá k výuce potřebnou odbornou kvalifikaci a že ve výchově mládeže (a obzvláště dětí na základních školách) nadělají více škody než užitku.

Místo aby základní školy využily přirozeného dětského instinktu ke hrám, elementárním počtům a dětské zvědavosti, často, až přespříliš často tyto instinkty ubíjejí v osobě učitele či učitelky, kteří neumějí zodpovědět ty nejjednodušší dětské dotazy a tím probouzejí v dětech strach z matematiky. Ano, světem skutečně obchází strašidlo matematiky! Z matematiky, která na úrovni základních a středních škol by měla být jedním z nejsnadnějších, nejzábavnějších a pro studenty nejpobulárnějších předmětů, se stává strašák!

Zde je nutno podotknout, že řada zemí, využitím poznatků a vědomostí zkušených učitelů a velmi systematickou podporou výchovy a sociálního postavení učitelů matematiky, sleduje metodiku matematického vzdělávání, která je velmi úspěšná.

Na druhé straně, v řadě zemí tohoto momentu obav z matematiky velice často využívají „spasitelé“, většinou neúspěšní matematici, kteří se samozvaně prohlásí za „didaktiky matematiky“, k tomu, aby přicházeli s „novými metodami“ ve výuce matematiky. Ti potom, ať už z nepochopení předmětu, či dokonce v honbě za slávou a ziskem, zacházejí často do extrémů, které mohou škodit výuce matematiky i samotným žákům. Zkušenosti ukazují, že se to bohužel projeví až po delším čase. Proto je důkladné testování takových „metod“ před jakýmkoliv jejich zaváděním do škol naprostou nutností.

Rád bych tudíž neodkladně vyzval k následujícím krokům (ne nutně vyčerpávajícím), které jsou odrazem současné situace:

- (1) Žádné dítě by nemělo být nuceno zúčastnit se výuky „novými, objektivně nevyhodnocenými, metodami“.
- (2) Žádní učitelé by neměli být ředitelem školy nuceni vyučovat „novými, objektivně nevyhodnocenými, metodami“.
- (3) S velkou urgencí zajistit objektivní vyhodnocení jakýchkoliv „nových metod“ ve výuce matematiky. Takové vyhodnocení by měl provést CERMAT na základě informací, které neprodleně poskytnou školy ohledně výuky matematiky tím či jiným způsobem.

Vyjádření prof. Vlastimila Dlaba

(4) Do doby, než proběhne vyhodnocení zmíněné v (3), školy by neměly mít dovoleno zavádět jakékoliv nové metody výuky matematiky.

(5) Učinit první kroky ve výuce budoucích učitelů matematiky. Okamžitě zřídit komisi složenou paritně z aktivních matematiků a didaktiků matematiky, která by vypracovala na základě mezinárodních zkušeností aktivní program takové výchovy.

Děkuji za pozornost.